

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ІНСТИТУТ ДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ДЕРЖАВНА ВИЩА ТЕХНІЧНО-ЕКОНОМІЧНА ШКОЛА
ІМЕНІ БРОИСЛАВА МАРКЕВІЧА (ПОЛЬЩА)
ЛЮБЛІНЬСЬКА ШКОЛА ВИЩА (ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КАРДИНАЛА СТЕФАНА ВИШІНСЬКОГО (ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПІВ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

Міжнародної науково-практичної конференції

«Розвиток професійної майстерності педагога»

Ю. В. ... педагогічна діяльність вчителя: «кваліфікаційний облік» та «інформаційний облік» 49

А. А. Корсуняк А. С. ... педагогічна конституція Європи як важливий фактор інтеграції національної освіти в Європу 52

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

М. В. ... професійна майстерність педагога в умовах інноваційного освітнього простору 56

Тернопіль
2018

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 26-27 квітня 2018 року). / укладачі: В.Є. Кавецький, А.В. Вихрущ, О.Я. Жизномирська, І.І.Гаврицак, С.Б. Гах – Тернопіль: СМП “Тайп”, 2018. – 383 с.

У збірнику зібрано тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 26-27 квітня 2018 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №4 від 14.05.2018 р.)

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2018

Amantius Akimjak	
Rozvoj hudobnosti žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	11
Beáta Akimjaková	
School success of pupils with health disabilities	19
Андрійчук І. П.	
Мотивація творчої діяльності молодших школярів у роботі педагога	29
Андрущенко Н.В.	
Використання здоров'язбережувальних технологій в дошкільній освіті України	31
Антимис Т. П.	
Математика як засіб розвитку критичного мислення	34
Бабовал Н. Р.	
Освітні індикатори як інструмент оцінювання стану та динаміки розвитку освітніх систем	36
Барабаш І.О.	
Нестандартний початок уроку математики як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів ПТНЗ	38
Bauer T., Tsaryk O.	
Internationale mobilität im kontext der europäischen hochschulbildung	40
Біляковська О. О.	
Професійна підготовка майбутніх вчителів природничо-математичних дисциплін: якісні орієнтири	42
Бойко М.М.	
Викладач в системі управління якістю вищої освіти	44
Брик Р.С.	
Професійна компетентність педагога в контексті Нової української школи	46
Буган Ю. В.	
Підвищення кваліфікації вчителів: «комплексний обід» чи «шведський стіл»	49
Булда А.А., Корецька А.С.	
Педагогічна конституція Європи як важливий фактор інтернаціоналізації освітнього простору	52
Буняк Н.А.	
Вивчення іноземної мови у ВНЗ у контексті викликів сучасності	54
Бурденюк М. В.	
Стан готовності майбутніх фахівців з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій до виконання професійних завдань	56
Вихрущ А.В.	
Інновації минулих років як приклад для сучасності	58
Вихрущ В.О., Романишина Л.М.	
Педагогічна ментальність як основа формування фахової компетентності викладача	60
Вишньовський В.В.	
Психологічна компетентність як умова розвитку професійної майстерності педагога	63
Вітенко І.М.	
Забезпечення професійного зростання вчителя в умовах інноваційного освітнього простору	66

Кондирева М.М. Модель уроку (заняття факультативу, засідання літературного гуртка, виховного заходу) «комплексний аналіз ліричного твору (за алгоритмом)».....	155
Копичинська О.М. Використання ефективних методів навчання математики для розвитку життєвих компетентностей учнів.....	156
Коростіль М.П. Психологічні особливості міжособистісних конфліктів у педагогічному колективі.....	158
Коротюк З.М. Комунікативна компетентність вчителя.....	162
Косенчук О.Г. Інноваційно-освітні технології як засіб оптимізації фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	164
Krajčíríková L. Arttherapy and it suse in socialwork.....	166
Краус Н. М. Нова модель освіти і науки України: цифрові орієнтири та інноваційні вектори змін.....	176
Криховець-Хом'як Л. Я. Компетентнісний підхід у навчанні географії з використанням прикладних аспектів теорії множинного інтелекту.....	178
Куриш О.С. Формування громадянських компетентностей школярів засобами проектної технології (на прикладі краснавчо-пошукового проекту «Непоборні», присвяченого відзначенню 75-ї річниці створення УПА).....	180
Лапа О.В. Розвиток постравматичного стресу в дітей.....	182
Лебедович Т.Я. Розвиток творчих здібностей дошкільників засобами інноваційних технологій.....	184
Лебедева Т.А. Формування комунікативної компетентності на уроках української мови та літератури й зарубіжної літератури шляхом використання інтерактивних методів навчання.....	186
Локшина О.І. Професійний розвиток педагога: європейський простір.....	189
Лопатка Г.Ф. Педагогічна майстерність і особистість учителя.....	191
Małgorzata Gogolewska-Tońska Postawy zawodowe współczesnych nauczycieli – raport z badań.....	193
Маріуц І.О. Якість освіти у Румунії: сертифікація вчителів.....	195
Мединська О. Я. Використання інтерактивних технологій та методів навчання у формуванні професійних компетенцій майбутніх журналістів.....	197
Мельник У. П. Співпраця з роботодавцями щодо оновлення змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників професій швейної галузі.....	199
Метренко Н. Я. Траєкторія професійного зростання сучасного вихователя.....	202

Михальська С.А. Особливості психологічної готовності корекційного педагога до інноваційної професійної діяльності.....	203
Моначин І.Л. Безробіття, перекваліфікація та зміна діяльності педагогічних працівників як психологічний феномен.....	205
Морозова О. О. Використання в навчально-виховному процесі знань про політичну соціалізацію молоді.....	207
Мосейчук Ю.Ю. Характеристика професійного розвитку майбутніх учителів фізичної культури в контексті формування культури здоров'я.....	209
Мочук О.Б. Використання Google-сервісів в освітньому процесі.....	211
Мудрак М.А. Про проблеми викладання у вищій школі.....	213
Мухина Г. І. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів математики в науково-педагогічній спадщині С. С. Левіценка.....	215
Назаренко Г. А. Авторська технологія педагогічної фасилітації становлення автентичності особистості дошкільника.....	218
Недокус А.М. Використання інтерактивних методів навчання на уроках хімії та біології.....	220
Несмашна Г.Є. Тренінг абхотивності педагогів як складової холістичного підходу до навчання обдарованих дітей.....	222
<u>Нестайко І.М.</u> Професійний розвиток педагога (польський досвід).....	225
Нестеренко О.М. Використання технологій студактивного, творчо-пошукового і діалогового навчання у підготовці юристів.....	228
Николайчук С.П. Додільність використання освітнього додатку Google Classroom.....	230
Обшарська Р.В , Дмитраш Л.Р. Інноваційний метод подолання стереотипів взаємодії людини з довкіллям «Сім чарунків для освіти сталого розвитку».....	232
Олексюк О. Р. Інформаційно освітнє середовище закладу післядипломної педагогічної освіти як засіб підвищення кваліфікації професійних кадрів.....	233
Олендер І.О. Шляхи та засоби реалізації здоров'язберезувальної технології «Навчання в русі» у Школах сприяння здоров'ю Тернопільської області.....	235
Олійник Г.М. Соціокультурна анімація як засіб реабілітації.....	237
Онщук І.А. Організаційно-педагогічні умови оптимізації культури самовираження майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	239

словами, від розуміння суті обдарованості та власних цілей з її виявлення та розвитку безпосередньо залежить, на які особливості своїх учнів вчитель звертатиме увагу, які форми та методи роботи обиратиме.

З метою формування ціннісного компоненту абнотивності, орієнтації педагогів на особистісний підхід до обдарованих школярів було розроблено та проведено тренінг для педагогів «Дім розвитку обдарованої дитини». Завдання тренінгу – розширити знання вчителів про обдарованість, актуалізувати цілі педагогів у роботі з обдарованими дітьми, а також спонукати учасників до пошуку методів, методик, прийомів, технологій ефективного педагогічного супроводу обдарованих учнів. Головна мета тренінгу – сформувані ціннісне ставлення вчителів до обдарованості їхніх учнів.

Форма тренінгу була обрана з огляду на специфіку навчання дорослих за принципами андрагогіки та біоадекватної технології навчання. Окрім того, інтерактивні технології навчання найбільш ефективно забезпечують комунікаційні зв'язки того, хто навчає, і того, хто навчається, сприяють утвердженню партнерських відносин, урахування професійного і життєвого досвіду обох суб'єктів педагогічної взаємодії, що є наочним прикладом ефективного особистісно орієнтованого підходу [8, с.121]. Важливим було і те, що в умовах тренінгу забезпечується ряд ефектів, які дозволяють отримати результат – підвищення абнотивності педагогів - учасників тренінгу, а саме:

- підвищення доброзичливості, відкритості, спонтанності, гнучкості, толерантності;
- поліпшення розуміння своєї та чужої поведінки;
- розвиток здатності адекватної експресії свого внутрішнього стану;
- підвищення реалістичної рефлексії, ослаблення ірраціональних установок, корекція ціннісних орієнтацій;
- руйнування неефективних стереотипів поведінки, засвоєння її нових форм.

Структура тренінгу допомагала учасникам дати відповідь на 3 питання:

Для чого? (йшлося про визначення основних завдань роботи з пошуку та розвитку обдарованості, співвіднесення широких соціальних та вузькоутилітарних цілей, усвідомлення власних мотивів та цілей щодо роботи з обдарованими дітьми).

З ким? (виокремлено особливості обдарованих дітей, уміння вчителя розпізнавати обдарованість, актуалізовано міфи і факти щодо обдарованості, висвітлено нетипові, неочевидні для педагогів випадки прояву обдарованості школярів.)

Як? (останній етап тренінгу передбачав як самостійну роботу учасників так і роботу в групах для вибору та узагальнення ефективних форм, методів, методик, технологій роботи з обдарованими дітьми).

Представлений у вигляді своєрідної ментальної карти проект роботи з обдарованими дітьми, починаючи від мети, завдань, засобів реалізації і закінчуючи отриманими результатами, можливими труднощами та ресурсами, став наочним прикладом результативності тренінгу.

Оскільки дитяча обдарованість – якість психіки, яка розвивається протягом усього життя, важко діагностується і має безліч різних проявів і форм, можна зробити висновок, що педагогу, який працює з обдарованими дітьми, потрібно мати в своєму арсеналі достатній запас знань про обдарованість, різновиди її проявів, вміти користуватися ефективними методами навчання обдарованих дітей. Удосконалення роботи з обдарованими дітьми необхідно здійснювати впродовж усієї професійної діяльності вчителя. Одним із ефективних методів можна назвати навчальний тренінг,

який забезпечує реалізацію широкого кола завдань професійного вдосконалення та самовдосконалення педагога.

Література

1. Джус І. І. Особливості підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2014. - № 3. - С. 14-18
2. Зінченко С. В. Ціннісні орієнтири сучасного викладача: особистісний аспект // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2016. - № 12, с. 24-27
3. Кашапов М. М. Абнотивность как базовая компетентность преподавателя высшей школы - [Електронний ресурс] . – Режим доступу: yvspu.org/images/a/ac/Kashapov_M_article.doc
4. Корецька Л. В. Підготовка вчителів до роботи з обдарованими учнями : [навч.-метод. посіб. для сист. Післядипл. освіти] / Л. В. Корецька, О. Е. Жосан. – Кіровоград: Вид-во Кіровоградського обл. інст. післядипл. пед. освіти ім. В.Сухомлинського, 2008. – 137 с.
5. Молоков Д. С. Педагог и одаренный ребенок : проблема взаимодействия // Rocznik Towarzystwa Naukowego Plockiego 6, 273-283 2014. - Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://mazowsze.hist.pl/43/Rocznik_Towarzystwa_Naukowego_Plockiego/1021/2014/3696
6. Ноздрачова О. Г. Вчитель для обдарованих дітей як фасилітатор їх розвитку [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://orfev.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=269:vchitel-dlya-obdarovanih-ditey-yak-fasilitator-yih-rozvitku&Itemid=550
7. Русин Г. Професійна підготовка майбутнього вчителя до роботи з обдарованими дітьми в сучасній школі. - [Електронний ресурс] . – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?
8. Сисоева С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоева С.О.; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011 – 324 с.
9. Шемуда М. Г. Професійна підготовка вчителя до роботи з обдарованими дітьми. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-04/09smnwgp.pdf>

УДК 387.01

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА (ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД) Нестайко І. М.

Важливим питанням, що пов'язане із функціонуванням школи чи конкретної освітньої установи в Польщі є необхідність систематичного піднесення рівня її роботи. Чинників, що впливають на даний рівень є чимало. Можемо про них дізнатися у працях видатних педагогів у сфері педагогіки чи споріднених дисциплін. Але одним із основних таких чинників є рівень педагогічної роботи вчителя. Попередні педагогічні дослідження й аналіз змін освітніх систем показали, що тривалими і основними стосунками у процесі навчання і виховання є відношення «вчитель-учень». На сьогоднішній день чітко визначеною тенденцією, всупереч різним теоріям засудження школи, є підвищення ролі вчителя в процесі навчання і виховання [8].

Правильно сказано, що жодні педагогічні теорії і пропеговані стратегії виховання і навчання не діють самі по собі, а застосовуються і реалізуються вчителями. І, те, чи накреслена виховна ціль, котра має намір сформувані певні

основи, і, чи дидактична діяльність буде ефективна, залежить від багатьох чинників. Серед них провідну роль виконує вчитель, його особистість і стиль діяльності [2; 3].

Роль вчителя базується не тільки на зобов'язаннях, що випливають з його професії, а й на місії, яку він здійснює у напрямку безпосереднього середовища. Вчитель, що несе «факел освіти», досягає не тільки до нових поколінь дітей та молоді, але також і безпосередньо їх домівок. Таким чином, його знання позитивно впливають на конкретне середовище. Вища ступінь компетенції вчителя призводить до кращого рівня його навичок, а отже, і до вищої практики. Необхідність безперервного розвитку в цій професії – справжня потреба нашого часу.

Особистісний та професійний розвиток вчителя – основна мета сучасної польської школи. Цьому питанню присвячено чимало питань у класичній та сучасній польській літературі. Зокрема, В. Оконь писав про педагогічний прогрес [4], питання планування професійного розвитку вчителя присвячені роботи Б. Голонки [6], про можливість вдосконалення педагогічного процесу знаходимо у розвідках Б. Петрулевич [8], проблема професійного розвитку вчителів у аспекті психопедагогічного консультування висвітлена у роботах Й. Масьланки [3].

Основною метою нашого дослідження є визначення основних підходів до професійного зростання педагога у польському суспільстві.

З метою професійного вдосконалення польський вчитель складає для себе так званий план професійного розвитку, до якого входить:

- співпраця з дирекцією школи, педагогічним колективом, а також шкільним психологом і шкільним педагогом;
- участь в роботі шкільних нарад, що стосуються виконання навчально-виховних завдань, опікунських чи інших, що впливає зі шкільного статуту і потреб школи та наявного середовища, участь у роботі Педагогічної ради;
- участь у семінарах, курсах, тренінгах та конференціях, організованих у місті;
- поглиблення знань та професійних навичок самостійно або через участь у різних формах, пов'язаних, зокрема, з вихованням, профілактикою та спеціальною педагогікою;
- післядипломна освіта з питань дошкільного навчання та навчання у середній школі;
- самостійне поглиблення знань, що стосуються виконуваної професії;
- саморефлексія – оцінка власних професійних навичок та компетенцій – планування професійного розвитку (стажування, розробка плану професійного розвитку та звіти про його впровадження);
- обладнання і вдосконалення місця праці, поповнення роздаткового матеріалу, карти праці учня, книги і ін.

Цікавим, на наш погляд, є визначені результати навчання (вдосконалення) вчителя, вміння і соціальні компетенції, в результаті яких педагог зможе проаналізувати свою діяльність і визначити напрямки змін; встановити свої навчальні цілі; використовувати етичні принципи при розробці власного плану розвитку та його реалізації; зможе творчо анімувати роботу над власним розвитком, а також самостійно набувати знань і розвивати свої власні професійні навички, використовуючи різні джерела знань. В результаті професійного саморозвитку педагог відчуває потребу оцінити свій рівень вмінь і знань; відчуває потребу запровадження змін у власній особистості, що веде, у свою чергу, до особистого та професійного розвитку; відчуває відповідальність за власний розвиток і прогрес у професійній діяльності; передбачає наслідки, зумовлені припиненням розвитку та

наслідки, пов'язані з постійним прагненням до реалізації професійної діяльності; приймає позицію, яка б сприяла розвитку інших і самого себе.

Фаховому вдосконаленню вчителя-практика передують підготовка майбутніх педагогів-фахівців у вищих навчальних закладах Польщі. Так, для студентів педагогіки зі спеціальністю «Шкільна педагогіка» читається курс «Особистісний та професійний розвиток вчителя». Метою курсу є ознайомлення студентів з теоретичними знаннями щодо професійного розвитку (від теоретичних понять розвитку до нормативних актів та інших правових норм) та навчити їх планувати та реалізовувати план свого розвитку під час роботи. Крім того, формується позитивне ставлення студентів до необхідності постійного розвитку на всіх етапах життя.

Отже, професійний розвиток вчителя – це функція його ідентифікації з професією (в деякій мірі ступінь задоволення потреб, прагнень і досягнень, прийняття виконуваних ролей, задоволення і натхнення). Даний розвиток проходить індивідуально на ґрунті конкретної особистісної структури, є залежний від ряду чинників (системи освіти, фахової підготовки, післядипломного навчання і вдосконалення, адаптації, системи стимулювання та ін.). Однак не менш важливими стимуляторами професійного розвитку вчителя є самопізнання і самоконтролю. Вчитель стає активним суб'єктом, здатним ефективно змінювати і контролювати свою поведінку [8].

Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Подальшого вивчення потребують система післядипломного навчання вчителів та підвищення професійної кваліфікації вчителів з окремих предметів у Польщі, вивчення польського досвіду професійного розвитку педагога та його імплементація в українську освітню систему. Вивчення і узагальнення цього досвіду має також велике значення для розвитку і вдосконалення всіх форм культурного і наукового співробітництва між нашими країнами.

Література

1. E. Badura, Emocjonalne uwarunkowania autorytetu nauczyciela. Warszawa WsiP 1981 s. 3
2. Z. Pietrasinski: Kierowanie własnym rozwojem. Iskry. Warszawa 1977, s.31
3. J. Maślanka (red.): Rozwój zawodowy nauczyciela w aspekcie doradztwa psychopedagogicznego. Warszawa IKN 1982 (Aneks II: Z.Zaborowski. Rozwój zawodowy nauczyciela, s.131-133)
4. W. Okoń: O postępie pedagogicznym. Warszawa KiW 1970, s.256; tegoż: Rzecz o edukacji nauczycieli. Warszawa WsiP 1991
5. H. Dybek, Doradztwo metodyczne i doskonalenie zawodowe nauczycieli, Kraków 2000
6. B. Golonka (red.), Planowanie rozwoju zawodowego nauczyciela, Opole 2000
7. W. Mikołajewicz (red.), Kształcenie i doskonalenie nauczycieli (dla edukacji alternatywnej), Kraków 2001.
8. B. Pietrulewicz (red.), Możliwości doskonalenia procesu kształcenia- wybrane zagadnienia, Zielona Góra 2005.
9. K. Waligórski, Rozwój zawodowy nauczyciela. Zeszyty naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczu, Studia pedagogiczne, z.26